

Johannes Wätterbäck....

Tusen gröna fingrar

Det pågår en grön revolution i Sverige. Allt fler vill bli mer självhushållande och äta mer klimatsmart.

Johannes Wätterbäck, mer känd som Farbror Grön, är en av rörelsens gurus.

- Själv odlar jag för att jag vill äta riktigt god mat. Att det också är klimatsmart är bara en bonus, säger han.

1 juli arrangeras för femte gången Tusen Trädgårdar, Sveriges största trädgårdsarrangemang. På en och samma dag över hela landet öppnar tusen trädgårdar upp för allmänheten. Farbror Gröns stadsodling Takfarmen är en av dem. Takfarmen är precis vad det låter som, en odling på ett tak mitt i centrala Västerås.

- Takodling är egentligen optimalt.

Vårt tak ligger så till att det blir ett perfekt microklimat där uppe. Vi slipper mördarsniglar och nästan allt ogräs. Vi har bara en och annan kontorsråtta som tittar förbi ibland.

Takfarmen är bara en av Johannes odlingar - han har fem till och sammanlagt 47 dubbla pallkragar att odla i. Inte oväntat är familjen nästan helt självförsörjande på grönsaker året om. Bara Takfarmen ger 300 kilo tomater och 30 kilo chili per år. Till det kommer alla tänkbara sorters kål, rotfrukter, bönor, bladgrönsaker, majs, lök och örter. Att prova nya spännande sorter hör till utmaningarna. Dit hör också att ta hand om allt som odlingarna producerar.

- Jag hamnade som alla andra nybörjare i den sitsen att jag fick massor av grönsaker på en gång

och kunde inte ta hand om skörden. Nu har vi kommit så långt att vi processar vår egen mat. Vi gör mängder av tomatsås, för det vill barnen ha minst tre dagar i veckan i någon form. Tomatskallen torkar vi och gör egen tomatpuré. Vi gör chilipulver, tabasco, örtsalt...vi har till och med odlat mjölmajs som vi mal och bakar egna tacobröd av. Det är hardcore, säger Johannes och skrattar.

Idag är Johannes en guru när det gäller grönsaksodling. Boken *Alla fingrar gröna*, som kom ut 2015, har blivit ett måste för den som vill lära sig från grunden och poden. Två odlare emellan, som han driver tillsammans med Sara Bäckmo, har en halv miljon lyssnare varje månad. Men alla är nybörjare någon gång och eftersom Johannes är en

sådan som har koll vet han exakt när det var.

- Jag började odla den 8 mars 1992. Min mamma dog när jag var liten. Det datumet påbörjade jag projektet att återskapa hennes trädgård vid vårt sommarhus utanför Flen. Det var där jag tvingades mig att lära mig hur man gör egen jord. Trädgården ligger på en rullstensås och består bara av sten och grus. De som gnäller över sin lerjord vet inte hur bra de har det. konstaterar Johannes.

Med tiden har odlandet blivit både en livsstil och ett yrke.

- Jag funderade ett tag på att utbildna mig till trädgårdsmästare. Men jag var rädd att förlora mitt intresse. Så jag är helt autodidakt och förmodligen precis så där nördig som män blir när de ger sig in i någonting.

- Som tur är träffar jag mest tanter när jag är ute och pratar trädgård. Tanter sitter på fantastiskt mycket kunskap som de nästan är omedvetna om. Med tanter blir det också så många intressanta samtal även om mycket annat än odling.

Bakom den pågående odlingsrörelsen ligger ofta en ruvande klimaångest. Men Johannes har kommit över sin skräck för jordens undergång.

- Jag är ingen katastrofodlare längre. Jag odlar för att få äta och ge mina barn så bra och god mat som möjligt och för att ha det vackert omkring mig. Att det också är hållbart är mer en bonus.

De fem odlingsfaktorerna

Jord - för att en växt ska trivas måste jorden vara lucker och näringsrik
Näring - alla växer tar upp näring och mineraler i jorden. Det vanligaste felet odlar gör är att gödsla för lite.

Vatten - vatten krävs för att växten ska kunna tillgodogöra sig näringen. För lite vatten och för lite gödning är en dålig kombination.

Ljus - ljus är en grundförutsättning för allt liv. Odlar i första hand i söderläge.

Temperatur - olika växter har olika krav på temperaturen. En jordtermometer är en bra investering.

- Odling en kreativ syssla. Det är som att måla en tredimensionell tavla. Samtidigt har jag lärt mig att det aldrig blir som man har tänkt sig. Ibland sämre, ibland bättre men alldeles säkert aldrig som man tänkt sig. Det innebär inte att man inte ska ha en vision. Bara att man får finna sig i att det blev något annat, men snyggt ändå.

För den som inte nödvändigtvis vill göra alla misstag själv finns idag en oändlig mängd kunskap på nätet. Här finns både gamla beprövade knep och helt nya metoder. Vem hade hört talas om vinterodling för några år sedan? Eller att odla potatis direkt i ensilage? Eller för den delen att förså i ouppvärmte kallväxthus, som Johannes gör.

- Det fungerar väldigt bra för alla sorters kål, de flesta bladgrönsaker och alla kryddor utom basilika och rosmarin. Fördelen är att plantorna är avhärdade redan från början. De blir väldigt köldtåliga.

- Men även om jag numera försörjer mig på att ge folk god råd om odling så är jag helt emot odlingsideologier. Jag lär mig själv nytt hela tiden. Och ofta bryter jag mot mina egna regler. Jag tror inte på att vara dogmatisk när det gäller odling.

1 juli är det som sagt dags för Tusen Trädgårdar igen.

- Takfarmen har haft öppet två gånger förut. Första gången kom det 75 personer. Andra gången nästan 500! Det var väldigt roligt. Det

Till och med skördade grönsaker kan få nytt liv och sätta nya rötter.

är trevligt att träffa andra odlare och kunna nördas ner sig tillsammans. Och så är det en bra motivation för att få stådat i odlingen. Man lägger i ett par växlar extra när man vet att det kommer massor av folk.

LENA WISTRAND

Vill du veta mer om Tusen Trädgårdar? Gå in på www.tradgardsriket.se och läs mer.

Tusen Trädgårdar arrangeras av Trädgårdsriket tillsammans med Riksförbundet Svensk Trädgård och Studieförbundet.

